

TUTKIMUSOSIO

Äänestäjille puolue tärkeämpi kuin ehdokas

1

KAKS - Kunnallissalan kehittämissäätiön tuoreimmassa vuoden 2019 Ilmapuntari-tutkimuksessa kerkistettiin äänestämiseen eduskuntavaaleissa. Vastaaailta tiedusteltiin aluksi, poimisiko eduskuntavaaleissa ehdokkaan välittämättä puoluekannasta vai valitsisiko ensin puolueen ja sen listoilta parhaan ehdokkaan.

Puolue on eduskuntavaaleissa tärkeämpi kuin ehdokas. Enemmistö suomalaisista (61 %) ilmoittaa valitsevansa ensin puolueen ja sen listoilta parhaan ehdokkaan. Reilu neljännes (26 %) kuitenkin uskoo valitsevansa parhaan ehdokkaan välittämättä puoluekannasta.

Ehdokasvalintaa painottavia on keskimäärää jonkin verran enemmän eläkeikää lähestyvien, alempien toimihenkilöiden ja työntekijöiden parista. Leimallisesti nämä ihmiset ovat epätietoisia puoluekannastaan ja epävarmoja äänestämisestä eduskuntavaaleissa.

SDP:n ja vihreiden kannattajien keskuudessa on muita enemmän niitä, jotka sanovat valitsevansa ehdokkaan riippumatta puoluekannasta. Kokoomuksen ja vasemmistoliiton tukijat ovat muita useammin taipuvaisia valitsemaan ensin puolueen ja etsimään sen listoilta parhaan ehdokkaan.

Vuonna 2015 eduskuntavaalien alla toteutetussa tutkimuksessa tulokset olivat täsmälleen samat kuin nyt toteutetussa. Tulokset siis kielivät, että tässä asiassa ei olisi tapahtumassa muutosta. Viime eduskuntavaalien jälkeen toteutetussa vaaliseurantatutkimuksessa äänestäneiltä tiedusteltiin, miten he menettelivät ratkaisuja tehdessään. Tuolloin enemmän kuin kaksi kolmesta (68 %) äänestäneestä sanoi valinneensa ensin puolueen ja sen listoilta parhaan ehdokkaan.

Haussa uskottava, tärkeitä asioita ajava ehdokas – mainonnalla ja some-aktiivisuudella ei merkitystä

Tutkimuksessa tiedusteltiin vastaailta myös ehdokas- ja puoluevalinnan perusteita. Vastaaajaa pyydettiin valitsemaan korkeintaan viisi tärkeintä ehdokasvalintaan vaikuttavaa tekijää. Vastavaa kysymys esitettiin puoluevalinnan perusteista ja pyydettiin valitsemaan korkeintaan viisi todella tärkeintä asiaa.

Selvästi merkittävimmät tekijät ovat ehdokkaan uskottavuus ja luotettavuus (68 % valitsee viiden tärkeimmän joukkoon), kyky ajaa ja puolustaa yhteiskunnan kehityksen kannalta tärkeitä asioita (68 %) sekä selkeä käsitys ehdokkaasta henkilönä ja ihmisenä (42 %).

Joka viidennelle on tärkeää, että ehdokas on kotikunnasta tai lähialueelta (22 %), vankka poliittinen kokemus (21 %), vaalikoneen tarjoama tulos (20 %) ja mahdollisuus tulla valituksi (19 %).

Ehdokasvalintaan vaikuttamisen häntäpäässä ovat ehdokkaan vaalimainonta (1 %), ystävien ja tuttavien suositukset (2 %) ja ehdokkaan aktiivisuus sosiaalisessa mediassa (2 %).

Vuonna 2015 kysymys ehdokasvalinnan perusteista esitettiin vain niille, jotka poimivat sopivan ehdokkaan ennen puoluetta. Tänä vuonna kysymys esitettiin kaikille. Muutostarkastelu aiempaan toteutettu vain vertailukelpoisessa kohdejoukossa. Näkemykset tärkeimmistä ehdokasvalintaan vaikuttavista tekijöistä eivät ole suuresti muuttuneet vuodesta 2015 niiden keskuudessa, jotka valitsivat ehdokkaan ennen puoluetta. Vertailua hankaloittaa se, että nyt toteutetussa tutkimuksessa arvioitavia asioita oli yksi enemmän kuin vuonna 2015.

Äänestäjät, jotka valitsivat ehdokkaan ennen puoluetta suhtautuvat ehdokasvalinnan perusteisiin kutakuinkin samoin kuin kansalaiset keskimäärin. Keskimäärää tärkeämmäksi he kokevat oikeastaan vain ehdokkaan värikkäät ja rohkeat kannanotot. Ehdokas tulee tutuksi kursailemattomien linjausten kautta.

Mitkä sitten ovat yhteiskunnan kehityksen kannalta tärkeitä asioita, joita pidetään tärkeinä ehdokkaan valintaperusteina? Tästä saa vihjeitä joulukuussa 2018 toteutetusta tutkimuksesta, jossa selvitettiin äänestäjien näkemyksiä tärkeimmistä vaaliteemoista. Tällaisiin tärkeistä tärkeimpiin asioihin kuuluivat ennen muuta terveyspalvelut, nuorten syrjäytyminen ja vanhusten hoito.

Puolueen edustama arvomaailma on puolueen valinnassa kaikkein tärkein

Puoluevalinnan perustelujen kärki osoittaa, että puolueiden julkituomilla arvoilla ja mielikuvilla niiden harjoittamasta politiikasta on merkitystä äänestäjien keskuudessa. Enemmistö suomalaisista ilmoittaa, että puolueen arvomaailma kuuluu tärkeimpien valintatekijöiden joukkoon (59 % valitsee viiden tärkeimmän joukkoon). Noin kaksi viidestä painottaa ratkaisuisissaan puolueen hyviä linjauksia asiakysymyksissä (43 %) ja sitä, että puolueella on päteviä ihmisiä tekemään valtakunnallisia päätöksiä (38 %).

Kolmasosalle (34 %) oman ammatti-, tai sosiaaliryhmän etujen ajaminen on merkittävää ja lähes joka neljännelle (23 %) halu vaikuttaa tulevan hallituksen kokoonpanoon. Sen sijaan vähämerkityksisimpiä ovat paikalliset kiistakysymykset (6 %), pärjääminen vaaliteissa (7 %) ja halu näpäyttää päättäjiä (10 %).

Kokoomuksen ja SDP:n kannattajat haluavat puoluevalinnallaan vaikuttaa maan seuraavan hallituksen koostumukseen. Tätä tekijää painottavat keskimäärää enemmän myös ne, jotka ovat varmoja, että äänestävät eduskuntavaaleissa.

Epätietoiset äänestäjät kiinnittävät huomiota puolueen vaalilupauksiin

Puoluekannan mukaiset erot ovat tuntuvia. Seuraavaan on koottu puolueittain ne valintatekijät, joita kannattajat pitävät keskimäärää tärkeämpinä asioina ratkaisuja tehdessään.

Keskustan kannattajat pitävät keskimäärää tärkeämpänä:

- Puolueella on hyvä puheenjohtaja
- On puolueen vakituinen, uskollinen kannattaja
- Puolueella on monia päteviä ihmisiä tekemään valtakunnallisia päätöksiä
- Puolueen toiminta neljän vuoden aikana

Perussuomalaisten kannattajat pitävät keskimäärä tärkeämpänä:

- Puolueella on hyvä linja monissa viime aikoina esillä olleissa asiakysymyksissä
- Halu näpäyttää hallitusvastuussa olevia

Kokoomuksen kannattajat pitävät keskimäärä tärkeämpänä:

- On puolueen vakituinen, uskollinen kannattaja
- Puolueella on monia päteviä ihmisiä tekemään valtakunnallisia päätöksiä
- Halu vaikuttaa pääministerivalintaan
- Halu vaikuttaa maan tulevaan hallituskoostumukseen

SDP:n kannattajat pitävät keskimäärä tärkeämpänä:

- Puolue ajaa sen ammatti- tai sosiaaliryhmän etuja, johon itse kuuluu
- Halu vaikuttaa maan tulevaan hallituskoostumukseen
- Halu vaikuttaa pääministerin valintaan
- Halu näpäyttää hallitusvastuussa olevia

Vihreiden kannattajat pitävät keskimäärä tärkeämpänä:

- Puolueen arvomaailma
- Puolueen lupaukset tulevalle neljälle seuraavalle vuodelle
- Puolueella on monia päteviä ihmisiä tekemään valtakunnallisia päätöksiä
- Puolueella on hyvä linja monissa viime aikoina esillä olleissa asiakysymyksissä

Vasemmistoliiton kannattajat pitävät keskimäärä tärkeämpänä:

- Puolueen arvomaailma
- Puolue ajaa sen ammatti- tai sosiaaliryhmän etuja, johon itse kuuluu
- Puolueella on hyvä linja monissa viime aikoina esillä olleissa asiakysymyksissä
- Puolueen toiminta neljän vuoden aikana

Puoluekannastaan epätietoiset pitävät keskimäärä tärkeämpänä:

- Puolueen lupaukset tulevalle neljälle seuraavalle vuodelle
- Puolueen linja jossain paikallisessa kiistakysymyksessä tai asiassa
- Puolueen toiminta neljän vuoden aikana
- Puolueen edustajien esiintyminen julkisuudessa ja vaalitenteissä

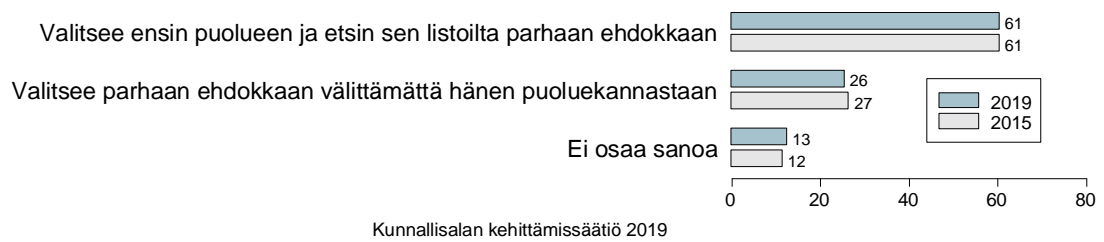
Vuonna 2015 kysymys puoluevalinnan tärkeimmistä tekijöistä esitettiin vain niille, jotka valitsivat ensin puolueen ja vasta sen jälkeen ehdokkaan. Näkemykset tärkeimmistä puoluevalintaan vaikuttavista tekijöistä eivät ole kovin suuresti muuttuneet vuodesta 2015 tässä kohdejoukossa. Juuri minkään tekijän painoarvo ei ole lisääntynyt, pikemminkin päinvastoin. Vastaajat ovat valinneet listalta aiempaa vähemmän todella tärkeitä puoluevalinnan perusteita.

Puolueen ennen ehdokasta valinneet korostavat valinnassa puolueen arvomaailmaa ja haluaan vaikuttaa tulevaan hallituskoostumukseen. He ovat myös keskimäärä useammin jonkin puolueen vakituisia, uskollisia äänestäjiä.

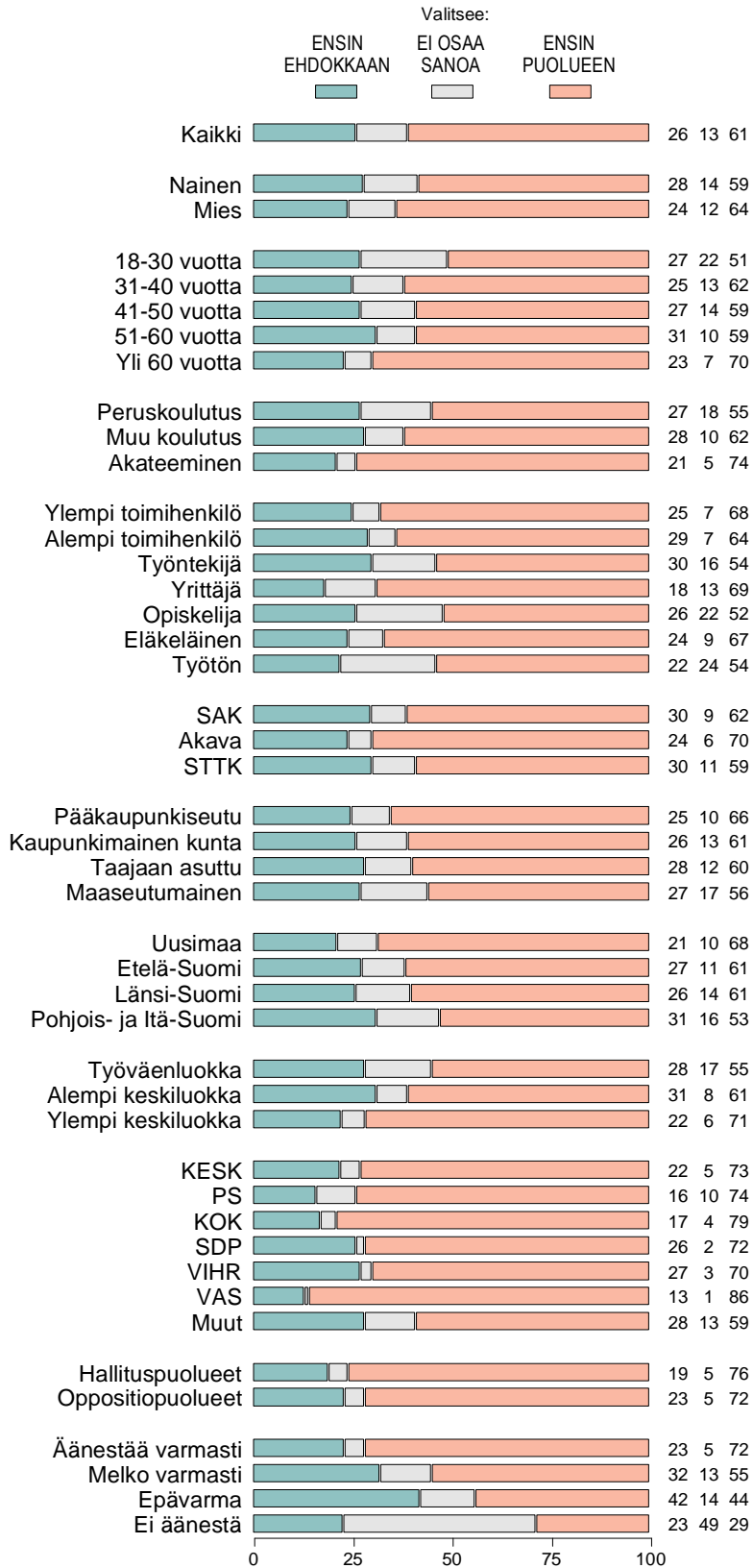
Tutkimuksen toteutus

KAKS- Kunnallisan kehittämissäätiön tutkimuksen toteutti Kantar TNS Oy. Tutkimusaineisto on koottu Gallup Kanavalla 1.-6.2 2019. Haastatteluja tehtiin yhteensä 1.112. Vastaajat edustavat maamme 18 - 79 vuotta täyttäneitä väestöä Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on suurimmillaan vajaat kolme prosenttiyksikköä suuntaansa.

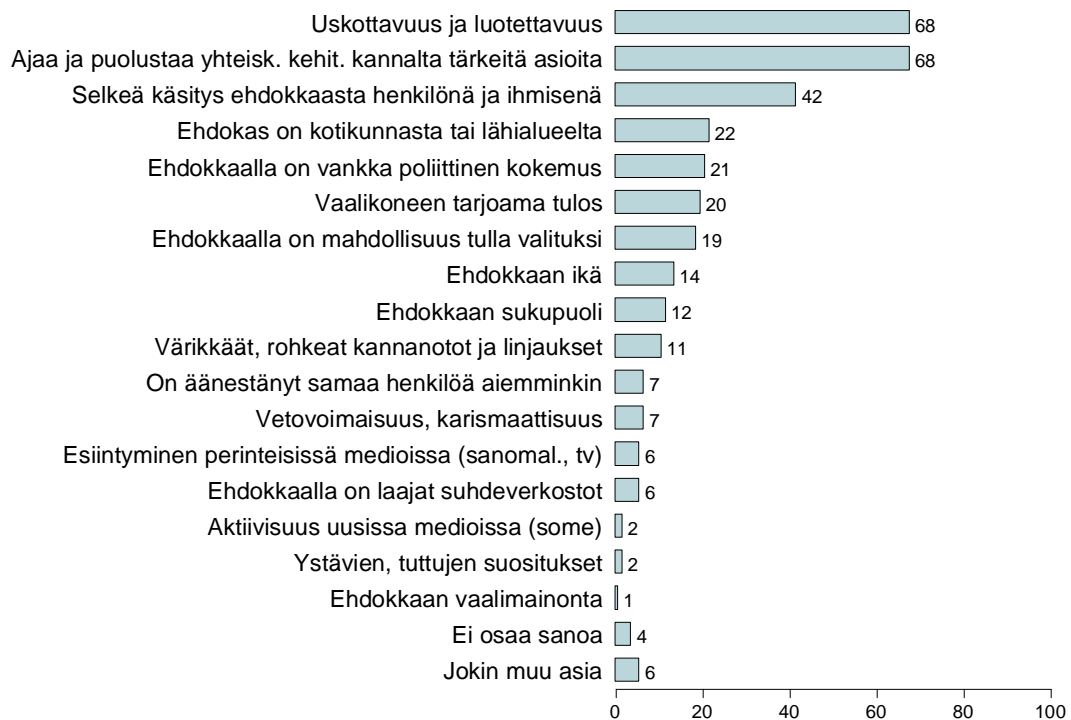
Kuvio 1t. PUOLUE VAI EHDOKAS ENSIN: ARVIOT VUOSINA 2015 JA 2019 (%).

Kuvio 1e. JOS KÄY ENSI HUHTIKUUSSA ÄÄNESTÄMÄSSÄ EDUSKUNTAVAALEISSA, NIIN MITEN MENETTELEE (vaihtoehdot täydellisinä, ks. teksti; %).

Kuvio 2. MITKÄ ASIAT OVAT TODELLA TÄRKEITÄ, KUN TEKEE RATKAISUN EHDOKKAASTA, JOTA ÄÄNESTÄÄ (viisi tärkeintä, %).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2019

Kuvio 2t. MITKÄ ASIAT OVAT TODELLA TÄRKEITÄ, KUN TEKEE RATKAISUN EHDOKKAASTA, JOTA ÄÄNESTÄÄ (viisi tärkeintä; ehdokkaan ennen puoluetta valitsevista, %).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2019

Kuvio 2s. MITKÄ ASIAT OVAT TODELLA TÄRKEITÄ, KUN TEKEE RATKAISUN EHDOKKAASTA, JOTA ÄÄNESTÄÄ (viisi tärkeintä, %).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2019

Kuvio 3. MITKÄ ASIAT OVAT TODELLA TÄRKEITÄ, KUN TEKEE RATKAISUN PUOLUEESTA, JOTA ÄÄNESTÄÄ (viisi tärkeintä, %).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2019

Kuvio 3t. MITKÄ ASIAT OVAT TODELLA TÄRKEITÄ, KUN TEKEE RATKAISUN PUOLUEESTA, JOTA ÄÄNESTÄÄ (viisi tärkeintä; puolueen ennen ehdokasta valitsevista, %).

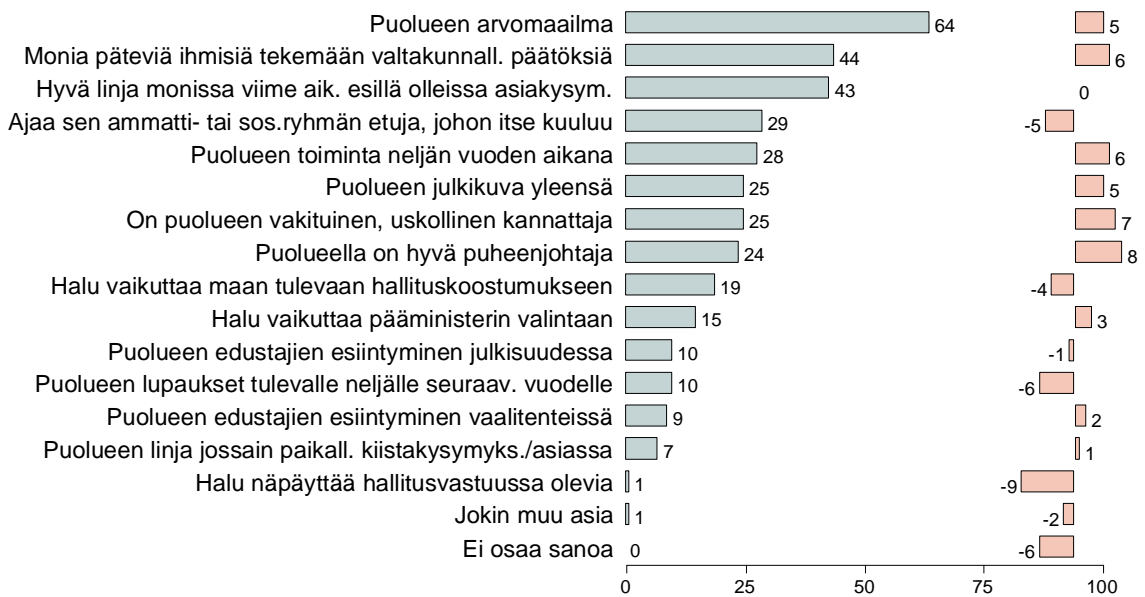

Kuvio 3s. MITKÄ ASIAT OVAT TODELLA TÄRKEITÄ, KUN TEKEE RATKAISUN PUOLUEESTA, JOTA ÄÄNESTÄÄ (viisi tärkeintä, %).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2019

Kuvio 3px1. MITKÄ ASIAT OVAT TODELLA TÄRKEITÄ, KUN TEKEE RATKAISUN PUOLUEESTA, JOTA ÄÄ-
NESTÄÄ: KESK_n KANNATTAJIEN ARVIOT SEKÄ NIIDEN POIKKEAMAT KOKO VÄESTÖN ARVI-
OISTA (viisi tärkeintä, %).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2019

Kuvio 3px2. MITKÄ ASIAT OVAT TODELLA TÄRKEITÄ, KUN TEKEE RATKAISUN PUOLUEESTA, JOTA ÄÄ-
NESTÄÄ: KOKn KANNATTAJIEN ARVIOT SEKÄ NIIDEN POIKKEAMAT KOKO VÄESTÖN ARVI-
OISTA (viisi tärkeintä, %).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2019

Kuvio 3px3. MITKÄ ASIAT OVAT TODELLA TÄRKEITÄ, KUN TEKEE RATKAISUN PUOLUEESTA, JOTA ÄÄ-
NESTÄÄ: PSn KANNATTAJIEN ARVIOT SEKÄ NIIDEN POIKKEAMAT KOKO VÄESTÖN ARVI-
OISTA (viisi tärkeintä, %).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2019

Kuvio 3px4. MITKÄ ASIAT OVAT TODELLA TÄRKEITÄ, KUN TEKEE RATKAISUN PUOLUEESTA, JOTA ÄÄ-
NESTÄÄ: SDP:n KANNATTAJIEN ARVIOT SEKÄ NIIDEN POIKKEAMAT KOKO VÄESTÖN ARVI-
OISTA (viisi tärkeintä, %).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2019

Kuvio 3px5. MITKÄ ASIAT OVAT TODELLA TÄRKEITÄ, KUN TEKEE RATKAISUN PUOLUEESTA, JOTA ÄÄ-
NESTÄÄ: VIHRRn KANNATTAJIEN ARVIOT SEKÄ NIIDEN POIKKEAMAT KOKO VÄESTÖN ARVI-
OISTA (viisi tärkeintä, %).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2019

Kuvio 3px6. MITKÄ ASIAT OVAT TODELLA TÄRKEITÄ, KUN TEKEE RATKAISUN PUOLUEESTA, JOTA ÄÄ-
NESTÄÄ: VASn KANNATTAJIEN ARVIOT SEKÄ NIIDEN POIKKEAMAT KOKO VÄESTÖN ARVI-
OISTA (viisi tärkeintä, %).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2019